

Kurum Deneyimi Dersi Kapsamında Günlük Yazmanın Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman) Adaylarının Mesleki Gelişimine Katkısının İncelenmesi

A Review on the Contribution of Journal-Keeping within Institution Experience Course to the Professional Development of Prospective School Counselors (Psychological Counselor)

Abdullah Sürücü^{ID}, Ali Ünal^{ID}, Atila Yıldırım^{ID}

Öz. Çalışmanın amacı, kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın rehber öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkısını ve kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın yararlarını incelemektir. Çalışma, eylem araştırması olarak kurum deneyimi dersini alan 12 rehber öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Veriler, tanımlama, analiz, yeni bilgi, gelecek olaylar başlıklarına göre adayların yazdıkları günlükler yoluyla elde edilmiştir. Bir ilkokulda uygulama yapan rehber öğretmen adayları, 14 hafta süresince her hafta günlüklerini yazmışlar, danışman tarafından öğrencilere yazdıklarına ilişkin dönüt verilmiştir. Dersin sonunda adaylardan bir sonuç raporu yazmaları da istenmiştir. Adayların yazdıkları günlükler ve değerlendirme raporları, doküman incelemesi kapsamında içerik analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analiz sonucunda rehber öğretmen adaylarının, kurum deneyimi dersinde günlük yazmalarının, deneyimlerini yansıtıcı olarak düşünmelerine, teorik olarak öğrendikleri konuların uygulamada karşılığının olduğunu fark etmelerine, araştırma yapmalarına, sorumluluk duygusu kazanmalarına ve yazma becerilerinin gelişimine katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler. Kurum deneyimi, rehber öğretmen adayı, günlük yazma.

Abstract. This study aims to review the contribution of journal-keeping in institution experience course to the professional development of prospective school counselors. The study was used to with 12 pre-service teachers who took institution experience course as action research. The data were obtained from the journals kept by prospective school counselors according to the definition, analysis, new information and upcoming events. The prospective school counselors were requested to write a final report at the end of the course. The journals and evaluation reports kept by the prospective school counselors subjected to content analysis. In consequence of the analyses that in the institution experience course, journal-keeping of prospective school counselors contributed to the thinking of their experiences as reflective, realizing that the subjects they theoretically learned may be practically applied, conducting research, gaining a sense of responsibility and developing their writing skills.

Keywords. Institution experience, prospective school counselors, journal-keeping.

Abdullah Sürücü (Sorumlu Yazar)

Necmettin Erbakan Üniversitesi, AK Eğitim Fakültesi, Konya, Türkiye
e-mail: asurucu@erbakan.edu.tr

Ali Ünal

Necmettin Erbakan Üniversitesi, AK Eğitim Fakültesi, Konya, Türkiye
e-mail: aliunal37@hotmail.com

Atila Yıldırım

Necmettin Erbakan Üniversitesi, AK Eğitim Fakültesi, Konya, Türkiye
e-mail: ayildirim@erbakan.edu.tr

Geliş / Received: 26 Eylül/September 2018

Düzeltilme / Revision: 20 Ocak/January 2019

Kabul / Accepted: 7 Mayıs/May 2019

Bir mesleğin istenen standartlarda yapılabilmesi, o meslekle ilgili hizmet öncesi alınan eğitimin kalitesi ile doğal olarak ilişkilidir. Her mesleğin kendine has yetiştirme süreçleri bulunmaktadır. Bazı meslekler sadece teorik bilgiler üzerine inşa edilirken bazıları hem teorik hem de uygulamalı bilgileri gerektirmektedir. Öğretmenlik, hem teorik bilgilerin kazanıldığı hem de bunların günlük yaşama aktarılabilmesi için gerekli uygulamaların yapıldığı eğitim süreçlerini gerektiren meslek grubundadır. Öğretmen yetiştirme sürecinin, doğru kişileri öğretmenlik mesleğine çekme, hizmet öncesi eğitim ve hizmet içinde mesleki gelişim olarak üç boyutu bulunmaktadır (Öğretmen Strateji Belgesi, 2017). Bu çalışmada, öğretmen yetiştirme sürecinin hizmet öncesi eğitim boyutundaki yetiştirmeye odaklanılmıştır.

Türkiye’de öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri, genel olarak eğitim fakültelerinde yapılmaktadır. Eğitim fakülteleri, bu kapsamda öğretmen yetiştirme programlarını tercih eden kendi öğrencilerini yetiştirdikleri gibi, başka fakülteleri tercih edip öğretmen olmak isteyen öğrencileri de, formasyon adı verilen programlarla hizmet öncesinde yetiştirmektedir. Eğitim fakültelerindeki programlar, genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden, formasyon programları ise sadece öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden oluşmaktadır. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, öğretmenlik mesleği için gerekli kuramsal bilgiler ve kuramsal bilgilerin hayata geçirildiği uygulama derslerinden oluşmaktadır. Uygulama dersleri, hizmet öncesi öğretmen yetiştirmede vazgeçilmez bir öneme sahiptir ve öğretmenlik mesleğinin bir ön çalışması niteliğindedir. Uygulama, genellikle öğretmen adayının yaparak ve yaşayarak öğrenme yoluyla, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve birlikte uygulama yapan arkadaşlarıyla görüş alışverişinde bulunarak ve önceki deneyim ve öğrendiklerini uygulamaya koyarak gerçekleştirilmektedir (Paker, 2008).

Uygulama derslerinin öğretmen adaylarının yetişmesine katkısının olması için; adayların deneyimlerini anlamlandırmaları, sonuç çıkarmaları ve gerektiğinde bunları kullanmaları, farklı bir ifadeyle deneyimlerini yansıtıcı olarak düşünmeleri gerekmektedir. Yansıtmanın, öğrenmenin önemli bir tamamlayıcısı olduğu düşüncesi, başta Dewey (1938) olmak üzere Schön (1983), Van Manen (1977) ve Mezirow (1991) tarafından yapılan araştırmalara dayanmaktadır (Akt: O’Connell ve Dymont, 2011). Lee’ye (2005) göre yansıtıcı düşünme, üç düzeyden oluşmaktadır:

1. Kişinin ne yaşadıklarını anlattığı, durumu alternatif açıklamalar aramadan deneyimlerini hatırlama temelinde yorumladığı ve gözlemediği veya öğrettiği yolları örnek almaya çalıştığı hatırlama
2. Deneyimleri arasında ilişkileri araştırdığı, durumu mantığa göre yorumladığı, neden diye sorduğu, deneyimlerini genelleştirdiği veya yol gösterici ilkeler ürettiği mantıklı düşünme
3. Gelecekte değişme/iyileşme niyetiyle deneyimlerine yaklaştığı, deneyimlerini çeşitli perspektiflerden analiz ettiği ve işbirliği içindeki öğretmenlerinin öğrencilerin değer/davranış/başarılarına etkilerini görmeye çalıştığı yansıtma.

Koç ve Yıldız (2012), öğretmen adayının sadece derste yaptığı etkinliklerin değil, yaptığı etkinliklerin yeterli, yetersiz vb. kısımları üzerine yaptığı yansıtmaların gelecekteki mesleki uygulamalarına yol göstermesinin öğretmen eğitiminde yansıtıcı düşünmeyi geliştireceği düşüncesindedirler. Craig, Zou ve Curtis'e (2016) göre yansıtıcı düşünce, lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmen eğitimi programlarında açıkça öğretilir ve/veya örtük olarak geliştirilebilir, söz konusu programların ve onlardan hazırlanan öğretmenlerin kalitesine büyük katkıda bulunabilir. Öğretmen eğitiminde yansıtıcı düşüncenin geliştirilmesinin temel amacı, öğretmenlerin belirli öğretim stratejilerini neden kullandıkları ve öğrencileri olumlu yönde etkilemesi için öğretmenliklerini nasıl geliştirebilecekleri konusunda mantık edinmelerini sağlamaktır. Bu şekilde, öğretmen adaylarının, yalnızca yeni fikirleri daha iyi öğrenmesi değil, aynı zamanda öğretmen yetiştirme programından ayrıldıktan sonra da mesleki gelişmelerini sürdürmek için yansıtıcı faaliyetlerde bulunmaları sağlanmaya çalışılır (Lee, 2005).

Öğretmen eğitim programlarında sınıf gözlemi, kavram haritalama, eleştirel arkadaş grupları ve eylem araştırması gibi farklı yansıtıcı prosedürler kullanılmakla birlikte yansıtıcı günlük yazımı, belki de dünyada en yaygın kullanılanlardan birisidir (Abednia, Hovassapian, Teimournezhad ve Ghanbari, 2013). Yansıtıcı günlükler, kendini ifade etme ve yansıtma araçları olarak uzun bir tarihe sahiptir ve değerlendirme ve öğrenme araçları olarak kullanılmaktadır. Yansıtıcı günlük, öğrencilere kendi kendini değerlendirme, işbirlikçi eleştiri, kendi kendine düşünme ve hedef belirleme olanakları sağlar. Bir değerlendirme aracı olarak ise hizmet öncesi eğitim uygulayıcıları ve okul yöneticilerine, eğitim deneyimlerini en iyi uygulamalar haline dönüştürme olanağı sağlar (Gil-Garcia ve Cintron, 2002).

Günlük, yazma işinde bir düşünme süreci olup tecrübeyi yansıtmının ve anlamı fark edilir bir şekilde inşa edebilmenin yoludur. Öğrenmek için yazmak, hem öğrenciler hem de eğitimciler için çok güçlü bir yöntem olmanın yanı sıra ucuzdur, sürekli devam eder, kalıcı öğrenme kayıtları oluşturur ve öğrenmeyi artırır (Easton, 2008). Günlük yazma, öğretmenlerin gerçek ortamlarda yaşadıkları deneyimler ve öğretilen düşünceler arasındaki boşluğu kapatacak bir köprü görevi görebilir. Günlük yazma birinci olarak, öğretmen adaylarının düşüncelerini harekete geçirmesine, öğrenme-öğretme sürecinde konular arasında bağlantı kurmasına, fikirler keşfetmesine, yeni fikirler üretmesine ve anlam oluşturmaya yardımcı olur. İkinci olarak günlük yazımında, aday kendisine odaklanır. Öğretmen adayı, böylece aktif olarak bilgiyi oluşturarak öğrenme sürecini kişiselleştirir. Son olarak, günlük yazma, yansıtmayı gerçekleştirir; zira öğretmen adayları farklı konulardaki görüşlerini yazıp, problemleri ve endişeleri hakkında konuşup, fikirlerini paylaşırken yeni anlamlar keşfeder ve ufuklarını genişletirler (Lee, 2004).

Öğretmen eğitim programlarında günlük tutulmasının etkililiğine yönelik araştırmalarda genel olarak; günlük tutmanın öğretmen adaylarının okul deneyimi ve uygulama derslerinde yerine getirmek zorunda oldukları gözlem ve görevleri yansıtmalarına yardımcı olduğu, günlüklerin öğretmen eğitiminde bir araç olarak kullanılabilmesi tespit edilmiştir (Akkoyunlu, Telli, Menzi Çetin ve Dağhan, 2016; Bruno ve Dell'Aversana, 2017; Doyran, 2013; Ekiz, 2006; Güloğlu, 2015; Koç ve Yıldız, 2012; Lee, 2004). Bununla birlikte, yansıtıcı günlük yazmayı etkili bir şekilde kullanmak için öğretmen eğitimcisinin yansıtıcı günlüklerin yazım sürecini yönlendirerek, öğretmen adaylarını fikirlerini özgürce ifade etmeye, öğretme inançlarını ve değerlerini analiz etmeye teşvik etmesi, yazım sonrası eleştirel olarak ve yapıcı bir şekilde dönüt-düzeltilme vermesi gerekir. Günlük yazıları, öğretmen eğitimcileri ve aday öğretmenler arasında diyaloga dönüştüğünden, öğretmen eğitimcileri, öğretmen adaylarının günlüklerinde yorum yapma şekliyle ilgilenmeli, adayları birbirlerinin günlüklerini yapıcı ve etkileşimli bir şekilde okumaya ve yorumlamaya teşvik etmelidir (Abednia vd., 2013). Doyran'ın (2013) tespitlerine göre ise öğretmen adaylarının yansıtıcı günlük yazma yoluyla daha fazla farkındalık kazanmaları için düşüncelerin etkili bir şekilde nasıl yazılacağı ve yansıtıcı uygulama ile ilgili eğitilmeleri gerekmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) üniversitelerde psikolojik danışman eğitimi veren eğitim programları incelendiğinde, psikolojik danışma becerilerini

kazandırmayı amaçlayan eğitime özel bir önem verilmekte ve bu eğitim uygulama öncesi, uygulama ve kurum deneyimi olmak üzere üç temel öğeden oluşmaktadır (Meydan, 2015). Türkiye’de psikolojik danışman yetiştiren Rehberlik ve Psikolojik Danışma (PDR) lisans programlarında psikolojik danışman adayları için alanda uygulama yapacakları, okullarda gözlem ve kurum deneyimi olarak iki ders bulunmaktadır (Doğan, 2000). Okullarda gözlem dersinde, adaylardan rehberlik araştırma merkezleri, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında rehberlik hizmetlerinin organizasyonu, personeli, uygulama durumu, eğitim örgütü içindeki yeri ve işleyişini gözlemesi ve değerlendirmesi beklenmektedir. Kurum deneyimi dersinde ise adayların çeşitli kurum ve kuruluşların PDR birimlerinde, PDR alanında hem kuramsal hem uygulamaya dönük deneyim kazanması ve değişik yönleri ile tanınması amaçlanmaktadır. Psikolojik danışman adayları, kurum deneyimi dersi kapsamında gittikleri kurumlardaki deneyimlerini ders sürecinde paylaşır, yaptıkları faaliyetleri haftalık olarak raporlaştırır ve dersin öğretim elemanı tarafından geri bildirim alırlar (Deniz, 2015). Doğan’a (2000) göre de, kurum deneyimi (staj) gibi etkinliklerin amacı, psikolojik danışman adaylarını, günümüz toplumunda verimli olması için gerekli bilgi ve becerilerle donatmaktır. Ültanır (2005) da, bu tür uygulama derslerini, psikolojik danışman adayının okul ortamında iş gören olarak bulunmaları ve alandaki öğretmen, yönetici ve psikolojik danışmanların karşılaştıkları somut uygulamaları görmeleri açısından önemli görmektedir.

ABD gibi ülkelerde psikolojik danışmanlar, eğitim kurumlarının yanı sıra sağlık ve endüstri kurumlarında da görev yapmalarına rağmen (Doğan, 2000), Türkiye’de PDR anabilim dallarından mezun olan öğrencilerin çoğunluğu okul psikolojik danışmanı olarak görev yapmaktadırlar (Özyürek, 2015). Ancak, Tuzgöl-Dost ve Keklik (2012) yaptıkları çalışmada, PDR alan çalışanlarının, lisans eğitiminde mezunlara kazandırılmaya çalışılan temel bilgi ve becerilerde önemli eksikliklerin olduğu, mezunların yeterli derecede uygulama alanlarına ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) sistemine alışık olmadıklarını tespit etmişlerdir.

Güloğlu (2015), psikolojik danışman eğitiminde günlük kullanımı başlıklı çalışmasında, insan ilişkileri ve iletişim dersinde öğrenciler tarafından tutulan günlüklerin, onların kişisel ve akademik gelişimine katkı sağladığını, günlüklerin psikolojik danışman eğitiminde öğrencilerin kendilerini bulmalarında yardımcı bir araç olarak kullanılabileceğini tespit etmiştir. Ünal ve Sürücü (2018) ise günlük yazmanın bazı öğrencilerin deneyimlerini yansıtmasına yarar sağladığını, bazılarını sağlamadığını ve günlüğü yapılandırılmış olarak yazmanın kimi

öğrenciler için yazmayı zorlaştırdığını tespit etmişlerdir. Yazarlar günlüğü yapılandırılmış olarak istemenin yazmayı güçleştirmesinin nedenini, adayların yazı yazmaktan hoşlanmaması ya da öğrencilerin ne yazacaklarını bilememelerine bağlamışlardır. Ayrıca dersin başlangıcında, uygulama öncesinde günlüğün yapılandırılmış bölümleri hakkında daha ayrıntılı bilgi verilmesi ve ilk günlük yazımı sonrasında yüz yüze dönüt verilmesinin günlük yazımını kolaylaştırabileceği önerisinde bulunmuşlardır.

Alan yazın incelendiğinde, günlük yazmanın psikolojik danışman eğitiminde etkili olup olmadığına ve etkili kullanımının nasıl olacağına dair yeterince kanıt ortaya konulmadığı görülmektedir. Bu nedenle günlük yazmanın, uygulamalı bir ders olan kurum deneyimi dersinde de etkili olup olmadığı belirlenmesi, psikolojik danışman eğitiminde kurum deneyimi dersinin etkili olarak işlenmesi noktasında uygulayıcılara yol gösterebilir. Bu düşünceden hareketle kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının mesleki gelişimine katkısının incelenmesi, araştırmanın amacı olarak belirlenmiştir.

Bu amacı gerçekleştirmek için rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarına kurum deneyimi dersi kapsamında günlük yazdırmanın dersin etkililiğini nasıl iyileştirdiğine yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Kurum deneyimi dersi kapsamında günlük tutma, rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının mesleki gelişimine hangi konularda katkı sağlamıştır?
2. Kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın yararları ve günlük yazmada sorunlar nelerdir?
3. Rehber öğretmen (psikolojik danışman) eğitimcisi için günlük yazmanın değeri nedir?

YÖNTEM

Bu çalışma, eylem araştırması deseninde tasarlanıp yürütülmüştür. Eylem araştırması, hem bir araştırma yöntemi hem de bir süreçtir. Bu süreçte, sistematik olarak verilerin toplanması, analiz edilmesi ve uygulamaların geliştirilmesi söz konusudur (Derince ve Özgen, 2015). Eylem araştırması, eylemlerin ve öğretimin niteliğini anlamak ve iyileştirmek için gerçek sınıf veya okul durumu çalışma süreci olarak ele alınır (Hensen, 1996; McTaggart, 1997;

Schmuck, 1997; Akt: Johnson, 2015). Eylem araştırmacısı, öğretmenin kendisidir ve değişimi yaratan aracı olarak araştırma sürecine aktif bir şekilde katılır. Eylem araştırmasında öğretmenin yalnız çalışması da, diğer öğretmen ya da araştırmacılarla da çalışması söz konusu olabilir (Gray, 2004; Akt: Derince ve Özgen, 2015). Bu çalışmada, uygulayıcı öğretim elemanı ve iki araştırmacının olduğu süreç tercih edilmiştir. Bu tercihin nedeni, uygulayıcı öğretim üyesinin ders kapsamında yapılacak uygulamaları, planlama, uygulama ve değerlendirmesinin kendisi ve PDR alanı dışındaki araştırmacılar tarafından denetlenmesini ve değerlendirmesini sağlamak istemesidir.

Eylem araştırması süreci Johnson'a (2015) göre beş temel adım içerir: a) Problem durumu, çalışma alanını belirlemek, b) hangi verilerin, nasıl toplanacağına karar vermek, c) verileri toplayıp analiz etmek, d) bulguların nasıl kullanılabileceğini belirleyerek eylem planı yapmak ve e) bulguları rapor etmek. Dördüncü adım sonuç bölümünde yerine getirildiği ve beşinci adım araştırma raporunun yazımı ile ilgili olduğu için ilk üç adımla ilgili açıklamalar aşağıda yapılmıştır.

Bu araştırmada, PDR lisans eğitimi gören dördüncü sınıf öğrencilerinin, kurum deneyimi dersine ilişkin deneyimleri, çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Çalışma, birinci yazarın danışmanı olduğu kurum deneyimi dersini alan 10 kız ve 2 erkekten oluşan 12 psikolojik danışman adayı ile yürütölmüştür. Katılımcılar, kurum deneyimi dersini alması gereken ve PDR lisans eğitimi gören dördüncü sınıf öğrencilerinden, anabilim dalı uygulama koordinatörü tarafından birinci yazarın sorumluluğuna verilen öğrencilerden oluşmaktadır. Dersin başlangıcında öğrenciler çalışma hakkında bilgilendirilmiş, öğrencilerin tamamı çalışmaya katılmaya gönüllü olmuşlardır. Öğrenciler 22-24 yaş aralığındadırlar. Psikolojik danışman adaylarının kurum deneyimi dersi, PDR öğrencilerinin okul PDR servislerinde çalışarak kurum deneyimi kazanmalarını, PDR mezunlarını istihdam eden özel ve kamu kurumlarını gözlemlemelerini amaçlamaktadır. Ders, adayların uygulama yapacakları 4 uygulamalı ve uygulamaları ile ilgili olarak danışman öğretim üyesi ile paylaşımda bulunacakları 1 teorik toplam 5 krediliktir.

Rehber öğretmen (psikolojik danışman) adayları dersin uygulamasını, bir ilkokulda 6'şar kişilik iki grup halinde iki farklı psikolojik danışman ile yapmıştır. 14 hafta yapılan dersin ilk haftası, danışman öğretim üyesi ile tanışma ve uygulamanın belirlenmesi, danışman öğretmen ile tanışma ve uygulamanın

planlanması ve son haftası danışman öğretmen ile değerlendirme yapıldığı için adaylar toplamda aktif olarak 12 hafta uygulama yapmışlardır.

Verilerin Toplanması

Veriler, PDR lisans eğitimi gören öğrencilerin kurum deneyimi dersi danışmanı olan birinci araştırmacı tarafından toplanmıştır. Danışman öğretim üyesi, ders sürecini kontrol edip, verilerin elde edildiği dokümanlar olan günlüklerin yazılmasını sağlamış ve adaylara dönüt vermiştir. Bu kapsamda danışman, öğrenciler ders kapsamında okullara gitmeden önce dersin ilk haftasında öğrencilerin okulda yapacakları çalışmalar ve bu çalışmalara ilişkin deneyimlerini anlatacakları günlük yazımı ile ilgili açıklamalar yapmıştır. Danışman, bu hususta Güloğlu'nun (2015) “psikolojik danışman eğitimcisinin günlük ödevinin amacını ve beklentilerini açık ve net bir şekilde öğrencilere açıklaması son derece önemlidir” ve “öğrencilere verilecek olan yazılı ve sözlü geri bildirimler onların kendilerini keşif yolculuğunda daha da motive olmalarını sağlayacaktır” önerilerini dikkate almıştır.

Danışman, adaylardan her bir haftalık kurum deneyimi dersi için Easton (2008) tarafından önerilen günlük yazım formunda belirlenen başlıklara göre günlüklerini yazmalarını istemiştir. Bu form dört başlıktan oluşmaktadır:

Tanımlama: Ortaya çıkan olayı tanımla. Ne oldu? Kimler vardı? Gerekli detayları ver.

Analiz: Tanımlanan duruma senin ve diğerlerinin tepkilerini analiz et. Nasıl hissettin? Nasıl bir tepki verdin? Diğerleri nasıl bir tepki verdi?

Yeni bilgi: Çıkarım yaptığın ya da bildiğin şeyleri çürüten noktaları belirle. Hangi teori ya da araştırmalar bu konuyla ilgili? Bu deneyimden neler çıkardın?

Gelecek Olaylar: Bu durumun ilerleyen dönemde neleri etkileyebileceğini tartış. Benzer durum ile karşılaşırsan ne yaparsın?

Rehber öğretmen (psikolojik danışman) adayları, kurum deneyimi dersinde 14 hafta süresince her hafta günlüklerini yazmışlar ve akademik danışmana teslim etmişlerdir. Dersin teori boyutunda akademik danışman, adaylarla görüşmüş, deneyimleri ve yazdıkları günlüklere ilişkin dönüt vermiştir. Dönüt verme sürecinde de Easton (2008) tarafından önerilen; sorulara cevap verme, soru sorma, fikir önerme ve uygulama ile teori arasında bağlantı kurma teknikleri kullanılmıştır.

Adaylar, 14 haftanın sonunda günlük yazma ile ilgili deneyimlerini (günlük yazmanın güçlükleri vb.), günlük yazmanın ve uygulamanın mesleki gelişime katkısını (günlüğün kendini değerlendirme, kendi gelişimini izleme, kendine eleştirel bakma, sorumluluk duygusu kazanma vb. sağladığı olanaklar) ve uygulamada sorun yaşadıkları hususların neler olduğuna ilişkin bir değerlendirme raporu yazmışlardır. Bu raporlar, verilerin elde edildiği ikinci doküman kaynağını oluşturmuştur. Sonuçta veriler, 12 psikolojik danışman adayı tarafından 14 hafta süresince yazılan toplam 135 günlük ve dersin sonunda yazılan 12 rapordan elde edilmiştir. Yazılmayan ve eksik yazılması nedeniyle 33 günlük değerlendirmeye alınmamıştır. Ayrıca, psikolojik danışman eğitici için günlük yazmanın değeri nedir? alt problemini cevaplandırmak için, psikolojik danışman eğitimcisi olan birinci yazar, kurum deneyimi dersinde günlük yazdırmaya ilişkin deneyimlerini yazmış, bu belge de doküman kaynağı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Psikolojik danışman adaylarının, kurum deneyimi dersi için yazdıkları günlükler betimsel analize; günlük yazma ile ilgili deneyimlerine ilişkin yazdıkları raporlar ve psikolojik danışman eğitimcisi olan birinci yazarın, kurum deneyimi dersinde günlük yazdırmaya ilişkin deneyimlerine ilişkin hazırladığı raporda yazılanlar ise içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu doğrultuda, ilk olarak araştırmacılar günlükleri ve raporları ayrı ayrı okuyarak kodlamışlar, sonrasında üç araştırmacı birlikte kodlara karar vermişlerdir. Kodların belirlenmesi sonrası birinci ve üçüncü araştırmacı, kodlar için uygun kategoriler oluşturarak, kodları kategorilere yerleştirmişler, sonrasında ikinci araştırmacının da katılımıyla temalar ve içeriklerin son şekline karar verilmiştir.

İç geçerlik, araştırma bulgularının dış dünyadaki gerçekliğe uyup uymadığıyla ilgilidir. Bir araştırma sonuçlarının iç geçerliğini sağlamada en çok bilinen ve uygulanan strateji üçgenleme tekniğidir (Merriam, 2013). Bu çalışmada, üçgenleme tekniklerinden çoklu veri kaynaklarından yararlanılması ve birden fazla araştırmacının katılımı kullanılmıştır. Bu kapsamda veriler rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının yazdıkları günlüklerden ve adayların günlük yazma ile ilgili deneyimlerini değerlendirdikleri değerlendirme raporlarından toplanmıştır. Ayrıca kurum deneyimi dersinin teorik boyutu kapsamında adaylarla yapılan görüşmeler de veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

İç geçerliğin sağlanması için eğitim yönetimi alanından iki akademisyenin araştırmacı olarak sürece katılması sağlanmıştır.

Nitel araştırmalarda sonuçların tekrar edilemeyeceğinden ziyade, ulaşılan bulguların elde edilen verilerle ne kadar tutarlı olduğu önemlidir (Merriam, 2013). Bu araştırmada tutarlığın sağlanması için bulgular, araştırmacılar dışında bir uzman incelemesinden geçirilerek bulguların verilerle ne kadar tutarlı olduğu kontrol edilmiştir. Ayrıca, çalışmanın yürütülmesinde kullanılan yöntemler ve karar verme durumları araştırmanın ilgili bölümlerinde ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Dış geçerlik, araştırma sonuçlarının farklı durumlara ne kadar uygulanabileceği ile alakalıdır. Nitel bir araştırmaya ait bulguların başka durumlara uyarlanabilmesi olasılığını artırmak için çeşitli stratejiler kullanılabilir. Bunlardan en çok bahsedileni zengin ve yoğun tanımlamadır (Merriam, 2013). Bu araştırmada da katılımcıların duygu, düşünce ve betimlemeleri zengin ve yoğun bir anlatımla sunulmaya çalışılarak dış geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Araştırma bulguları alt problemlerin sırası dikkate alınarak incelenmiştir.

Kurum deneyimi dersi kapsamında günlük tutmanın, rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının mesleki gelişimine hangi konularda katkı sağladığına ilişkin bulgular:

Adayların yazdıkları günlükler, kurum deneyimi dersinin, rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının mesleki gelişimine hangi konularda katkı sağladığına ilişkin olarak betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analiz ile MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin (2017) 34. maddesinde yer alan rehberlik öğretmeninin görevleri dikkate alınarak temalar oluşturulmuştur. Buna göre, “plan program etkinlikleri, grup rehberliği etkinlikleri, kayıt tutma, kurullar bilgisi, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle ilgili görevler, eğitsel rehberlik, aileye müşavirlik, ölçme aracı uygulama, danışmanlık tedbir kararı alınan çocukla ilgili hizmetler, rehberlik ve araştırma merkezi ile işbirliği” temaları oluşturulmuştur. Bulgularda temaları oluşturan görüşlere ilişkin kanıtlar, rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarına verilen kod isimler ve raporun yazıldığı hafta belirtilerek sunulmuştur.

Plan program etkinlikleri: Adaylar, danışman rehber öğretmenin, çerçeve program, okul-sınıf rehberlik programları hakkında bilgi verdiğini, planları incelediklerini, plan hazırladıklarını, plan yapmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, adaylardan biri yazdığı günlükte bu durumu, *“Rehber öğretmen yıllık plan ve çerçeve programının hazırlanması ile ilgili bilgiler verdi. Bizim hazırlamış olduğumuz plan ve programları inceledi.”* (Füsün/5) şeklinde; diğeri de, *“Rehberlik programı yapmayı öğrendim.”* (Fatma/5) şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca adaylar, meslek hayatlarında kolaylıkla plan-program hazırlayabileceklerini de ifade etmişlerdir. Örneğin, adaylardan biri, *“Öğretmen olarak çalışmaya başladığımda hazırlamam gereken yıllık plan ve çerçeve programlarını daha kolay hazırlayabileceğimi düşünüyorum.”* (Füsün/5) şeklinde görüş bildirmiştir.

Grup rehberliği etkinlikleri: Adaylar, danışman rehber öğretmenin sınıf içi rehberlik etkinlikleri hakkında bilgi verdiğini, danışman tarafından yapılan etkinliklere gözlemci olarak katıldıklarını, sınıflarda rehberlik etkinlikleri uyguladıklarını, etkinliklere öğrencilerin istekle katıldıklarını, kendilerinin de heyecan duyduklarını, etkinlikleri faydalı bulduklarını ve gelecekte uygulayacaklarını ifade etmişlerdir. Örneğin, bir aday bu konuda, *“Bu hafta rehber hocamız bizden birinci sınıflar için “Öğrenme” temalı bir etkinlik yapmamızı istedi. Etkinlik hakkında geçen haftadan bilgi vermişti ve etkinliğin örneğini bize dağıtarak, hazırlanarak gelmemizi söylemişti. İkişer kişilik gruplara ayrılarak toplamda iki ders saati derse girdik. Etkinliği arkadaşım ile beraber yürüttük. Hem anlatarak hem de tahtayı kullanarak etkinliğimizi tamamladık.”* (Melda/2) demektedir. Başka bir aday da, *“Kendimizi yaptığımız etkinliklerle daha yeterli hissettik. Hocamız haftaya yapacağımız etkinliği bizlere verdi. Bundan sonra yapacağımız etkinliklerde kendimize olan güvenimiz daha da yerine geldi. Okullarda yaptığımız stajların bizler için ne kadar yararlı olduğunu fark ettik.”* (Merve/2) şeklinde görüş ifade etmiştir.

Kayıt tutma: Adaylar, danışman rehber öğretmenin rehberlik dosyaları hakkında bilgi verdiğini, bu konuda bilgi edinmenin kendilerine heyecan verdiğini, rehberlik dosyaları ile ilgili bilgi edindiklerini, dosyaları incelediklerini ve ileride benzer şekilde dosyalama yapacaklarını ifade etmişlerdir. Örneğin, adaylardan biri bu durumla ilgili olarak, *“Rehberlik dosyaları hakkında da bilgi edindim. Sınıf rehberlik dosyasını birebir inceleme fırsatı buldum.”* (Fatma/1) derken, diğeri bir aday, *“... Resmi dosyalarla ilgili konularda öğrendiklerimin oldukça işime*

yarayacağını düşündüğümünden oldukça heyecanlı ve muthuydum.” (İrem/1) şeklinde görüş bildirmiştir.

Kurullar bilgisi: Adaylar, danışman rehber öğretmenin, psikolojik danışma rehberlik hizmetleri yürütme kurulu, BEP Hazırlama Kurulu hakkında bilgi verdiğini, kurulları, kurullara katılanları ve görevlerini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu tema altında bütünleştirilen görüşlere örnek olarak bir aday, *“BEP komisyonunda rehber öğretmenin görev aldığını, BEP hazırlamanın ise sınıf rehber öğretmenin sorumluluğunda olduğunu öğrendim. Gerekli durumlarda sınıf rehber öğretmenine BEP konusunda danışmanlık yapabilecek olmamız da benim için yeni bir bilgiydi.”* (İrem/9) demektedir. Başka bir aday da, *“Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme kurulu hakkında da bilgi aldık. Sene de en az 3 defa toplanıldığını öğrendik. Danışmanımız, kurulda okul müdürünün, rehber öğretmenlerin, sınıf öğretmenlerinin, öğrenci temsilcisinin bulunduğunu söyledi.”* (Fulya/12) şeklinde görüş ifade etmiştir.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle ilgili görevler: Adaylar, danışman rehber öğretmenin BEP planlarının hazırlanması, destek odaları, kaynaştırma uygulamaları, uyumsuz çocuklar hakkında bilgi verdiğini, örnek BEP planı hazırladıklarını, uyumsuz öğrencileri gözlemlediklerini, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) olan ve otistik öğrencilerle çalışma konusunda bilgi ve deneyim kazandıklarını, edindikleri bilgileri meslek hayatlarında kullanacaklarını ifade etmişlerdir. Bu tema altında birleştirilen görüşlere örnek olarak adaylardan biri, *“Hocamız bize BEP ve kaynaştırma öğrencileri hakkında bilgi verdi. BEP hazırlama hakkında bilgi aldık. Kaynaştırma öğrencilerine BEP hazırlandığını söyledi... BEP, Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi gibi temel derslerden hazırlanıyor, belli zaman aralıklarında bazı davranışların kazandırılması hedefleniyor ve programlar 1 yıllık süreyle hazırlanıyor. Destek eğitim odası ile öğrencilere derslerinin %40'ı kadar destek verildiği, okul saati dışında da öğretmenlerin en fazla 3 kişi olacak şekilde ilave ders anlattıklarından bahsedildi. BEP gelişim raporlarını da inceledik ve bilgi aldık.”* (Fulya/12) demektedir. Bir başka aday da, *“DEHB tanısı almış çocuklara görev vermenin faydalı olduğunu sınıfta uygulayarak gördüm.”* (Züleyha/3) şeklinde görüş ifade etmiştir.

Eğitsel rehberlik: Adaylar, öğrencilere üst okullarla ilgili bilgi verdiklerini, öğrenciler arasında bireysel farklılıkları daha iyi gözlediklerini, üst okullar hakkında bilgi vermenin yararlı olduğunu ve rehber öğretmen olduklarında bunu uygulayacaklarını ifade etmişlerdir. Bu tema altında bütünleştirilen

görüşlere ilişkin olarak örneğin bir aday, “Bu hafta dördüncü sınıf öğrencilerine ortaokul seçenekleri ile ilgili bilgiler verdik. Sunumda çevredeki okullar, imambatıp ortaokulları hakkında bilgiler sunduk. Okullarda alacakları dersler, ders saatleri, okulun işleyişi ve fiziksel yapısı hakkında bilgilendirmeler yaptık.” (Mine/12) şeklinde görüş bildirmiştir. Başka bir aday da, “Öğrencilerin gidecekleri okulların resimlerinin ve yerlerinin olması, alacağı derslerin hangileri olduğu onların dikkatini çekti. Özellikle okulların resimlerini gösterdiğimizde dikkatleri daha da arttı. Okula gitmek için hangi yolu izlemeleri gerektiğini de dikkatle dinlediler.” (Fatma/12) demektedir.

Aileye müşavirlik: Adaylar, danışman rehber öğretmenin velilere yönelik seminer düzenlediğini, bu seminere izleyici olarak katıldıklarını, kendilerinin de velilere seminer verdiklerini, velileri bilgilendirirken eksikliklerini fark ettiklerini, meslek hayatlarında öğrenci davranışlarını incelerken ailenin etkisini dikkate alacaklarını ve ailelere yönelik seminer düzenleyeceklerini ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin olarak bir aday, “Bu haftaki stajımızda rehber öğretmenimizle birlikte birinci sınıf velilerine mahremiyet eğitimiyle ilgili seminer gerçekleştirdik. Ben çocukların yataklarının ne zaman ayrılmasıyla ilgili bilgi verdim. Çocuğun kişisel sınırlarından bahsettik. Kardeşleriyle, annesiyle yatan çocukların ne zaman ayrı yatmaya başlaması gerektiğiyle ilgili bilgi verdim. Ayrıca çocukların hayır demeyi öğrenmesini gerektiğini, ailenin çocuğun hayırını evete çevirmek için baskı kurmaması gerektiğini anlattım.” (Fulya/13) demiştir. Diğer bir aday da, “Sunum esnasında veliler oldukça dikkatli dinlediler. Sunumu gerçekleştirdikten sonra özel olarak yanıma gelip çocuğu ile ilgili sorular soran veliler oldu. Seminere yaklaşık olarak 10-15 öğrenci velisi katıldı. Katılan velilerin tamamı bayandı.” (Esra/10) ifadelerine yer vermiştir. Bir başka aday ise “... Velileri okula getirmenin zor olduğunu ve daha ilgi çekici şeyler yapmanın gerekliliğinin önemine vardım.” (Mine/11) demektedir.

Ölçme aracı uygulama: Adaylar, danışman rehber öğretmenin d2 Dikkat, Gessel, Göz Tarama, Porteus, Kent EGY testleri, Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği, Öğrenci Tanıma Formu ve Sosyometri teknikleri hakkında bilgi verdiğini ve uygulamasını yaptığını, uygulama örneklerini incelediklerini, test ve teknikleri uyguladıklarını, yorumlayıp değerlendirdiklerini ve keyif aldıklarını, ölçme araçları ile ilgili öğrendikleri bilgileri meslek hayatlarında kullanacaklarını ifade etmişlerdir. Bu tema altında bütünleştirilen görüşlere örnekler aşağıda verilmiştir. Adaylardan biri, “Rehber öğretmenimiz bizlere d2 Dikkat Testi hakkında bilgi verdi. Nasıl uygulayacağımızı anlattı. Test hakkında bilgilendirme yaptıktan sonra her satır için 20 saniye süre tutarak testi uyguladık. Daha sonra danışmanımız puanlama ve değerlendirme hakkında bilgi verdi. Beraber puanlama ve

değerlendirme yaptık. Çıkan sonuçlarımızı değerlendirme kâğıdında yorumladık. Bu testi çalışma hayatımızda çok sık kullanacağımızı söyledi danışmanımız. Bu nedenle testi çoğaltıp birkaç kişiye daha uygulamamızı istedi. Gerekli bilgilendirmeyi yaptıktan sonra stajımızı sonlandırdık. Testi uygulamak ve yorumlamak oldukça keyifliydi.” (Fulya/6) şeklinde görüş bildirmiştir. Bir başka aday, “Gessel testinden meslek hayatımda yararlanacağım. Her ne kadar çok detaylı bilgiler sunmasa da öğrenci hakkında fikir sahibi olmamızı sağlıyor. Bununla beraber farklı ölçeklerden de yararlanarak uygulamayı gerçekleştireceğim. Ölçeği belli aralıklarla yineleyerek gelişimlerini değerlendireceğim.” (Emir/7) demiştir.

Danışmanlık tedbir kararı alınan çocukla ilgili hizmetler: Adaylar, danışman rehber öğretmenin, adli suça karışmış çocuklara yapılması gerekenlerle ilgili bilgi verdiğini, danışmanlık tedbiri konusunu yeni öğrendiklerini ve danışmanlık tedbiri uygulanan çocuklarla ilgili daha fazla tecrübeye ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu duruma ilişkin olarak adaylardan biri, “Okul yakınlarında suça karışmış öğrencilerin de ilgi alanlarına girdiğini, böyle bir durum olduğunda, mahkemeye sevkleri için hazırlanacak evrakları hazırladıklarını, mahkeme süresince de bu öğrencilerle danışma yaptıklarını anlattı.” (Melda/1) şeklinde görüş ifade etmiştir. Diğer bir aday da, “Danışmanlık Tedbiri Uygulamasını yeni öğrendim ve özellikle güvenlikle ilgili bazı endişelerim olduğunu söyledim. Hocamız da bu uygulamayı adliyedeki pedagogların yürütmesinin, çalıştıkları kurum açısından bakıldığında daha güvenli olduğunu düşündüğünü fakat bizim görevimiz dahilinde de olduğu için bu uygulamayı yapmamız gerektiğini söyledi.” (İrem/1) görüşlerine yer vermiştir.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) ile işbirliği: Adaylar, RAM’a gittiklerini, RAM’ın bölümlerini ve çalışma koşullarını incelediklerini, RAM’da kullanılan testleri öğrendiklerini ve bu deneyimin RAM’da çalışma konusunda kararlarını etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu tema altında bütünleştirilen görüşlere örnekler aşağıda verilmiştir. Adaylardan biri, “RAM’a gittik. Orada KC ile görüştük. RAM hakkında bilgi aldık... Daha sonra danışma yaptıkları oda gösterildi bizlere. Oda oldukça küçüktü bu dikkatimi çekti. K. hoca bu konuda binanın olanaksızlığından kaynaklandığı ve danışanın kendini rahat hissedebilmesi için kapıya yakın oturttuklarını söyledi. Daha sonra çalışma alanlarından bahsedildi... Kendisinin ilkokul, lise, askerîye de çalıştığını RAM’ın kendisi için uygun olduğunu ama okullarda çalışmanın da büyük mesleki doyum sağlayabileceğini söyledi. RAM’ın daha çok devlet dairesi gibi olduğunu ve öğrencilerle fazla iletişim kuramadıkları için gelişim kaydedilemediğini belirtti.” (Fulya/14) şeklinde görüş ifade etmiştir. Bir başka aday

da, “RAM’in Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri bölümünden oluştuğu, 3 kişinin rehberlik ile uğraştığı, diğerlerinin daha çok özel eğitim kısmı ile ilgilendiği, 8-5 mesai çalışması ve 30 günlük yıllık izinleri olduğu belirtildi. Daha çok devlet dairesi formatında olduğu için bana göre okulda çalışmak kendini gerçekleştirmek ve daha somut veriler elde edebilmek adına daha verimli olacağını düşünüyorum.” (Hümeýra/14) demektedir.

Kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın yararları ve günlük yazmada sorunların neler olduğuna ilişkin bulgular:

Kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın yararları: Rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının kurum deneyimi dersinde günlük yazmalarının yararlarından birisi, beklendiği gibi deneyimlerini yansıtıcı olarak düşünmelerine yardımcı olmasıdır. Melda, en yalın şekliyle bu durumu, “Günlük yazmak o haftanın değerlendirmesini yapmak ve eksik olduğum noktalarda kendimi görmemi sağladı. Ben nasıl yapardım, ben neyi yapmazdım veya neyi yapardım gibi sorular sorarak kendimi değerlendirme fırsatı buldum. Ne yapmam gerektiği hakkında fikir edinmiş oldum. Ne öğrendim sorusunu da sorarak aslında her hafta yeni bir şey öğrendiğimin farkına vardım.” şeklinde ifade etmiştir. Emir ise, “Rapor yazmanın en büyük katkısı, gün boyu gerçekleştirdiğimiz faaliyetleri tekrar düşünerek etkinlik esnasında dikkat etmediğimiz ayrıntıları fark etmemizi sağladı bazen staj grubumuzdaki arkadaşlarımızla günün kritiğini yaptığımızda da gözümüzden kaçan ayrıntılara odaklanmamızı ve üzerinde tartışmamızı sağladı.” diyerek, yansıtmayı zaman zaman grup olarak yapmalarına vurgu yapmıştır. Fatma da, “Günlük yazmak o haftanın değerlendirmesini yapmak ve eksik olduğum noktalarda kendimi görmemi sağladı. Ben nasıl yapardım ben neyi yapmazdım veya neyi yapardım gibi sorular sorarak kendimi değerlendirme fırsatı buldum. Ne yapmam gerektiği hakkında fikir edinmiş oldum. Ne öğrendim sorusunu da sorarak aslında her hafta yeni bir şey öğrendiğimin farkına vardım.” diyerek, özellikle ne öğrendim sorusunu cevaplarken yeni şeyler öğrendiğini fark ettiğini belirtmiştir. Merve de, “Günlük yazarken gerçekten staja gittiğimde neler öğrendiğimi bana ne gibi faydalar sağladığını düşünme fırsatı buldum. Kendi yaptıklarımın, mesleğimin insanlara olan faydasını, neler yapabileceğimi, neleri değiştirebileceğimi düşünme fırsatı yakaladım.” şeklinde görüş ifade ederek düşünmeye özellikle vurgu yapmıştır. Selin de, “Günlük tutmanın en güzel faydası düzen sağlamanın yanı sıra kendindeki değişimi yine kendin aracılığıyla apaçık bir şekilde görme imkânının oluyor.” diyerek, günlük yazmanın yansıtma yapmayı düzenli hale getirmesine vurgu yapmıştır.

Günlük yazmanın bir başka yararı, adayların teorik olarak öğrendikleri konuların uygulamada karşılığının olduğunu fark etmeleridir. Fulya bu durumu, *“Formatta yer alan kuramlarla bağdaştırma kısmının faydası, önemi çok aşikâr. Mesela, öğrenci gözlemeye katkısı daha fazla oldu. Mesela, bu şundan oluyor diyebildik. Piaget, bireysel farklılıklar, sınıf yönetimi gibi konularda yazabilmişim. Benim için kuramlarda öğrendiklerimin gözlem yoluyla gördüklerin ile olabileceğini görünce kuramların bulutların üzerinde acaba nerelerde hissini kırmış oldu. Format nasıl gözlem yapacağımı gösterdi. Nelere dikkat edeceğimi fark ettirdi. Farkındalığımı da haftalık rapor yazacak atlamadan ve unutmadan kaleme alarak öğrenmemin kalıcılığını sağlamış oldum. ... Kuramlarla ilişkili kurabildiğimiz haftalar yapılan gözlemlerin bir kuramsal dayanağı olduğunu bilmek boşuna öğrenmemişiz, hatta ben bunu öğrenebilmişim hissini verdiği için benim için keyifliydi.”* şeklinde ifade etmiştir.

Günlük yapılandırılmış olarak yazdırıldığında yeni bilgi başlığını yazmak adayların araştırma yapmasını sağlamaktadır. Fulya bu durumu, *“Stajda yaşadıklarımı, gözlemlerimi ayrıntılı bir şekilde yazma ve hatırlama olanağı sağladı. Mesleki anlamda kuramlara göre irdelemem araştırma yapmamı ve kuramları daha iyi öğrenmemi sağladı.”* diyerek, günlük yazmanın kendisini araştırma yapmaya yönelttiğini ve kuramları öğrenmesine katkı sağladığını belirtmiştir.

Her hafta günlük yazmak, adaylara sorumluluk duygusu kazandırmada yararlı olmaktadır. Fulya bu durumu *“Her hafta günlük yazma bana sorumluluk duygusu kazandırdı.”* şeklinde doğrudan ifade etmiştir. İrem ise *“Kurum Deneyimi dersi için her hafta yazmış olduğumuz günlüklerin; ... her hafta yazmam gerektiği için kendi adıma sorumluluk duygumu sorgulamada etkili olduğunu düşünüyorum.”* diyerek, sorumluluk duygusunun gelişimini başka bir şekilde ifade etmiştir.

Günlük yazmak, yazma becerisinin gelişimine de katkı sağlamaktadır. Emir bu durumu, *“Benim için bir diğer katkısı da elde ettiğimiz deneyimleri bilimsel bir dille raporlaştırma becerisi oldu ne kadar doğru yazdım bilmiyorum ama bütün gün elde ettiğim deneyimleri düşünüp bilimsel bir dille yazmaya çalışmak bir disiplin kazandırdı.”* şeklinde ifade etmiştir.

Kurum deneyimi dersinde günlük yazmada sorunlar: Adaylar, günlük yazmada sorunlardan bir tanesini, günlükün yapılandırılmış formatta yazılması olarak görmekte-dirler. Bu durumu Emir, *“Staj raporu yazma konusunda karşılaştığım en büyük güçlük gün boyu elde ettiğimiz deneyimleri rapor formatına uydurarak yazmak oldu, genel anlamda güç bir durum değil ama özellikle ‘Yeni bilgi’ başlığının altını doldurmak beni zorladı. Çünkü bazı günler gerçekleştirdiğimiz*

uygulamalar çok rutin geçebiliyor. Böyle durumlarda yeni çıkarımlarda bulunmak zor olabiliyor.” şeklinde ifade etmiştir. Günlük yazmada bir başka sorun, kendini yazılı olarak ifade etme konusunda yeterli hissetmeyen öğrencilerin günlük yazmakta zorlanmalarıdır. Emir, yazmakta zorlanmasını, *“İkinci olarak beni en çok zorlayan kısım staj raporlarının kendimi ifade etmekte çok zorlandım yazılı anlatım konusunda çok yetenekli değilim ve bu beni çok zorladı.”* şeklinde ifade etmiştir. Adayın yazdığı cümle incelendiğinde, “kısım” kelimesini “kısm” olarak ifade ettiği, cümlede anlatım bozukluğu olduğu dikkate çekmektedir. Dolayısıyla öğrencinin yazılı anlatım konusunda gerçekten sorun yaşadığı anlaşılmaktadır.

Adaylar, günlük yazmayı unuttuklarında ya da ertelediklerinde, deneyimlerine ilişkin ayrıntıları tam olarak hatırlayamamaktan şikâyet etmektedirler. İrem bu durumu, *“Düzenli olarak her staj gününden sonra günlük yazmayı unuttuğumu, sonraki günlerde yazdığımda ise staj gününe dair ayrıntıları yeterince hatırlayamadığımı fark ettim.”* şeklinde ifade etmiştir. Melisa ise, *“Günlük yazmak aslında zor gibi gözüğe de her hafta yaptıklarımı değerlendirip yanlış yaptığım konuları düzeltme imkânı verdi. Eğer günlüğü hemen stajın ardından yazdıysam zorlanmadım, ancak biraz vakit geçtikten sonra yazdıysam beni biraz zorladı. Özellikle stajdan sonra yazdığım günlükleri hem daha kolay tanımlıyor hem de daha güzel değerlendiriyordum.”* ifadesine yer vermiştir. Selin de, günlük yazmak için yeterli zaman ya da ortam bulamamaktan şikâyet etmiştir: *“Günlük yazmada karşılaşılan sorunlardan bence en büyük olanı yazmaya vakit ayıramamak olmaktadır. Bu tabii çok yoğun yaşanan günlerde olmaktadır. Bazen yazmak istiyorsun ama ortam uygun olmuyor yazamıyorsun. Tek sıkıntı yazmaya vakit ayıramamak olmakta bence.”*

Adaylar, mesleki ve eğitsel rehberlik ya da bireyi tanıma uygulamalarında sürekli benzer etkinlikleri yaptıklarında günlüğü yapılandırılmış olarak yazmakta güçlük çekmektedirler. Fulya bu durumu, *“Günlükleri yazarken bazı sıkıntılar yaşadım. Özellikle sadece bilgi amaçlı geçen staj haftalarında kuramlara uydurmada ve duygularımı yazmada zorlandım. Bazı kuramları yazarken tekrara düştüğümü fark ettim. Bunlar dışında günlük yazmak bana katkı sağladı diyebilirim.”* şeklinde ifade etmiştir.

Rehber öğretmen (psikolojik danışman) eğitimcisi için günlük yazmanın değerinin ne olduğuna ilişkin bulgular:

Rehber öğretmen (psikolojik danışman) eğitimcisi için günlük yazmanın değeri, öncelikle günlükler yoluyla öğrencilerin uygulamada neler yaptıklarını, stajda yaşadıkları sorunları, gelişmelerini gözleme ve izleme imkânı bulmasıdır. Bu

imkan, eğitimcinin adaylarla tartışmasını ve dönüt vermesini kolaylaştırmıştır. Eğitimci, araştırma sürecinde yaptığı gözlemler ve araştırma sonrasında aldığı dönütler sonucunda, kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın, adayların gelişimine katkı sağladığı, sonraki dönemlerde de kurum deneyimi dersinde günlük yazdırma uygulaması yaptırmanın yararlı olacağı sonucuna ulaşmıştır. Günlüğün uygulama yapıldığı gün yazılmasının daha yararlı olduğu sonucuna ulaştığı için günlüklerin günü gününe istenmesi ve günlüklerin bir nüshasının da okul rehber öğretmenine verilmesinin günlük yazmanın yararlarını artıracaklarını düşünmektedir. Buna ilişkin olarak psikolojik danışman eğitimcisinin yazdıkları şu şekildedir: “*Akademik danışman olarak dönem başında kurum deneyimi dersinde günlük yazdırmayı planladığım zaman öğrencilerin günlük yazmaya isteksizlik göstereceklerini, yazmamak için bahaneler ileri süreceklerini, yazmayacaklarını, olumsuz tepki göstereceklerini düşünmüştüm. Bu düşüncemin nedeni, adayların son sınıfta olmaları ve KPSS’ye girecek olmalarıydı. Günlük yazmak, danışmanı olduğum öğrencilerce ek yük olarak algılanabilir, zamanlarını alacağını düşünebilirlerdi. Ancak beklentilerimin aksine dönem içinde ve dönem sonunda öğrencilerle yaptığım görüşmelere ve gözlemlerime göre öğrenciler, günlük yazma konusunda olumsuz bir tepki göstermediler. Genel olarak olumlu yaklaştılar. Faydalı olduğunu söylediler. Daha önceki uygulamalarda, uygulama okulunu her hafta ziyaret etme imkânım olmadığı için danışmanlığını yaptığım öğrencilerin neler yaptıkları, ne kadar bir gelişme gösterdiklerini takip etmekte ve anlamakta güçlük yaşıyordum. Ancak, sınırlı sayıda ziyaretler yapmama rağmen günlükler yoluyla öğrencilerin uygulamada neler yaptıklarını, yaşadıkları sorunları, gelişmelerini gözleme ve izleme imkânı buldum. Bu durum, günlüklerden edindiğim bilgileri uygulamanın bir diğer boyutu olan teorik derste öğrencilerle tartışmamı ve dönüt vermemi kolaylaştırdı. Araştırma süreci içinde yaptığım gözlemler, sonrasında aldığım dönütler kurum deneyimi dersinde günlük yazmanın, adayların gelişimine katkı sağladığını gösterdiği için sonraki dönemlerde de kurum deneyimi dersinde günlük yazdırma uygulaması yaptırmanı düşünüyorum. Zaman zaman günlük yazmada aksamaların olduğunu gözlediğim için günlüklerin günü gününe yazılması ve değerlendirilmesinin, ihmallerin önüne geçilmesinde daha yararlı olacağını gördüm. Ayrıca, rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının yazdıkları günlüklerin bir nüshasını da okul rehber öğretmenine vermeleri danışman öğretmenin, adaylardaki gelişmeleri ve yaşanan sorunları takip etme, işbirliği sağlama, gerekli önlemleri alma ve kurum deneyimi dersinin daha yararlı olması açısından katkı sağlayacağına inanıyorum.”*

TARTIŞMA VE SONUÇ

Kurum deneyimi dersinde, günlük yazmanın rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının mesleki gelişimine katkısını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, adayların yazdıkları günlüklere göre, kurum deneyimi dersinin plan program etkinlikleri, grup rehberliği etkinlikleri, kayıt tutma, kurullar bilgisi, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle ilgili görevler, eğitsel rehberlik, aileye müşavirlik, ölçme aracı uygulama, danışmanlık tedbir kararı alınan çocukla ilgili hizmetler, rehberlik ve araştırma merkezi ile işbirliği alanlarında katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Rehber öğretmen adayları, plan program etkinlikleri teması altında, danışman rehber öğretmenin, çerçeve program, okul-sınıf rehberlik programları hakkında bilgi verdiğini, planları incelediklerini, plan hazırladıklarını, plan yapmayı öğrendiklerini ve meslek hayatlarında kolaylıkla plan-program hazırlayabileceklerini ifade etmişlerdir. Özyürek'in (2010) yaptığı bir araştırma sonucunda ifade ettiği, "öğrencilerin, psikolojik danışma ve rehberlik programı geliştirmeye ilgili uygulamalarının yeterli olduğunu söylemek zordur. Program değerlendirme bakımından daha az uygulama yürütüldüğü söylenebilir." görüşlerinin aksine adaylar, programlar hakkında bilgi edindiklerini ve plan-program hazırlayabileceklerini ifade etmişlerdir.

Adaylar, grup rehberliği etkinlikleri teması altında, danışman rehber öğretmenin sınıf içi rehberlik etkinlikleri hakkında bilgi verdiğini, danışman tarafından yapılan etkinliklere gözlemci olarak katıldıklarını, sınıflarda rehberlik etkinlikleri uyguladıklarını, etkinliklere öğrencilerin istekle katıldıklarını, kendilerinin de heyecan duyduklarını, etkinliklerin yararlı olduğunu, etkinlikleri faydalı bulduklarını ve gelecekte uygulayacaklarını ifade etmişlerdir. Kuzgun'a (2016) göre, öğrencilere karar verme durumlarında ihtiyaç duydukları eğitsel, mesleki ve sosyal-kişisel bilgilerin iletilmesi, genellikle grup rehberliği denilen çalışmalarla yürütülür. Bu yöntem her şeyden önce zamandan tasarruf sağlar. Korkut Owen, Owen ve Kararımak'a (2013) göre de, rehberlik hizmetlerinde etkinliklerin amacının öğrencinin/danışanın konuşmaya başlamasına ortam hazırlamak, kendilerini bazı somut örnekler içinde görmelerini sağlamak, kendileriyle ilgili farkındalıklarını artırmak, kendileri için çözüm üretmelerine yol açmaktır. Psikolojik danışmanlar, belli konularda danışanların kendilerini açmalarını, keşfetmelerini hızlandırmak için etkinlikleri kullanabilirler. Buna göre rehber öğretmen adaylarının etkinlik deneyimleri, mesleki süreçte

öğrencilerine daha fazla ve daha etkili bir biçimde yardımcı olmalarını sağlayacaktır.

Adaylar, kayıt tutma teması başlığı altında, danışman rehber öğretmenin rehberlik dosyaları hakkında bilgi verdiğini, bu konuda bilgi edinmenin kendilerine heyecan verdiğini, rehberlik dosyaları ile ilgili bilgi edindiklerini, dosyaları incelediklerini ve ileride benzer şekilde dosyalama yapacaklarını ifade etmişlerdir. Kepçeoğlu'na (2010) göre, rehberlik hizmetlerinde öğrencilerin ihtiyaç duyabilecekleri her türlü eğitsel ve mesleki bilgiyi toplamak; bu bilgileri sınıflayıp özetleyerek en uygun biçimde düzene koymak; bu bilgileri yine en uygun yaklaşımlar içinde öğrencilerle paylaşarak onların eğitsel ve mesleki yönelimlerine yardım etmek gerekir. Bilgiler, öğrencilere ve diğer ilgili personele sunulacak biçimde bir düzene konulmalıdır. Bilgilerin düzene konulmasında eğitsel, mesleki kişisel bilgiler ayrı dosyalarda saklanmalıdır. Ayrıca resmi yazışma ve dokümanların dosyalama sistemi ile sınıflandırılması ve saklanması daha sonra kullanım kolaylığı açısından önemlidir. Rehber öğretmen adaylarının dosyalama sistemi hakkında bilgi ve deneyim kazanmaları gelecekteki meslek yaşamlarında öğrencilere daha fazla yardımcı olmalarına, işlerini daha sistemli ve düzenli yapmalarına yarar sağlayacaktır.

Kurullar bilgisi teması altında bütünleştirilen görüşlere göre adaylar, danışman rehber öğretmenin, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Yürütme Kurulu, BEP Hazırlama Kurulu hakkında bilgi verdiğini, kurulları, kurullara katılanları ve görevlerini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Psikolojik danışman adaylarının, rehberlik hizmetlerine ilişkin ve rehber öğretmenin katıldığı kurullar hakkında bilgi sahibi olmalarının çalışma hayatında kurulları ve kendi görevlerini bilerek kurullara katılmalarına, kurulları daha işlevsel hale getirerek rehberlik hizmetlerini daha etkin yürütmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Adaylar, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle ilgili görevler teması altında, danışman rehber öğretmenin BEP planlarının hazırlanması, destek odaları, kaynaştırma uygulamaları ve uyumsuz çocuklar hakkında bilgi verdiğini, örnek BEP planı hazırladıklarını, uyumsuz öğrencileri gözlemlediklerini, DEHB olan ve otizmli öğrencilerle çalışma konusunda bilgi ve deneyim kazandıklarını, edindikleri bilgileri meslek hayatlarında kullanacaklarını ifade etmişlerdir. Şahin ve Sarı'ya (2016) göre, okullarda özellikle rehberlik servisleri, özel eğitime muhtaç çocukların sorunlarının tespit edilmesi ve çevreleriyle uyum

sağlayabilmeleri açısından önemli hizmetler yürütmektedirler. Rehberlik hizmetleri sayesinde çocuklar yaşamlarında karşılaştıkları problemlerle daha kolay başa çıkabilmeyi öğrenebilmektedirler.

Rehberlik hizmetleri, özel eğitime muhtaç çocukların tespiti, tanınması ve ihtiyaç duyuluyorsa yönlendirilmesiyle de ilgilenir. Rehber öğretmenler, okulda özel eğitim gerektiren öğrenci varsa veya kaynaştırma eğitimi sürdürülüyorsa, bu kapsamdaki öğrencilere, öğretmenlerine ve ailelerine gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini verirler. Bu durumda rehber öğretmen adaylarının özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik deneyimlerinin mesleki yaşamları açısından önemi büyüktür.

Eğitsel rehberlik teması altında bütünleştirilen görüşlere göre adaylar, öğrencilere üst okullarla ilgili bilgi verdiklerini, öğrenciler arasında bireysel farklılıkları daha iyi gözlediklerini, üst okullar hakkında bilgi vermenin yararlı olduğunu ve rehber öğretmen olduklarında bunu uygulayacaklarını ifade etmişlerdir. Kuzgun'a (2016) göre, rehberlik örgütünce öğrencilere sağlanabilecek bir eğitsel bilgi türü de onların okulu bitirdikten sonra gidebilecekleri okulu tanıtıcı bilgilerdir. Tüm öğrencilere hangi okulların açık olduğu, bu okullara giriş şartları, okulun eğitim süresi, okulun hangi mesleklere hazırladığı, çeşitli okullara giriş sınavları hakkında bilgi verilmelidir. Eroğlu'na (2016) göre de, üst öğrenim kurumları hakkında bilgi verme hizmetleri, özellikle toplumsal ve ekonomik açıdan dezavantajlı öğrenciler için çok gereklidir. Bu açıdan bakıldığında rehber öğretmen adaylarının eğitsel rehberlikle ilgili deneyimlerinin mesleki yaşamlarına önemli katkıları olacağı düşünülmektedir.

Aileye müşavirlik teması altında bütünleştirilen görüşlere göre adaylar, danışman rehber öğretmenin velilere yönelik seminer düzenlediğini, bu seminerlere izleyici olarak katıldıklarını, kendilerinin de velilere seminer verdiklerini, velileri bilgilendirirken eksikliklerini fark ettiklerini, meslek hayatlarında öğrenci davranışlarını incelerken ailenin etkisini dikkate alacaklarını ve ailelere yönelik seminer düzenleyeceklerini ifade etmişlerdir. Kuzgun'a (2016) göre de, ilköğretimin ilk sınıflarında yürütülen rehberlik hizmetleri çocuğun kendisinden çok içinde bulunduğu ortama odaklanmıştır. Ortam iyileştirme olarak adlandırılan bu yardımın amacı, başta ana babalar olmak üzere, çocuğu etkilemekte olan bütün kişileri, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda aydınlatmaktır. Ana-babalara bilgi verici danışmanlık hizmeti sağlamak, okul danışmanlarının temel görevi sayılır. Araştırmanın ilkokulda yapılmış olması

nedeniyle adayların çocuğun gelişmesi ve eğitimi konusunda velinin önemini kavramış olmaları, velilerle ilişki ve iletişim konusunda deneyim kazanmaları son derece önemli ve değerli bulunmuştur. American School Counselor Association (ASCA)'a (2017) göre de, ilköğretim okulu danışmanları, çocukların önündeki engelleri kaldırmak için çocukların akademik ve sosyal/duygusal ihtiyaçlarını erken teşhis ve müdahalede öğretmenler ve velilerle işbirliği yapar. Özyürek'e (2010) göre ise uygulamalarda öğrencilerin velilerle, öğretmenlerle bir dizi görüşme yapması zor olabilir. Diğer yandan, uygulama öğrencileri konsültasyondan çok, gereksinim duyan bir öğrenci hakkında bireyi tanıma teknikleri ya da diğer uygulamalardan yararlanarak, gerekli bilgileri toplayabilir ve sonrasında veli ya da öğretmenlerle bir-iki kez görüşme yapabilirler.

Rehber öğretmen adayları, ölçme aracı uygulama teması altında, danışman rehber öğretmenin d2 Dikkat, Gessel, Göz Tarama, Porteus, Kent EGY testleri, Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği, Öğrenci Tanıma Formu ve Sosyometri teknikleri hakkında bilgi verdiğini ve uygulamasını yaptığını, uygulama örneklerini incelediklerini, test ve teknikleri uyguladıklarını, yorumlayıp değerlendirdiklerini ve keyif aldıklarını, ölçme araçları ile ilgili öğrendikleri bilgileri meslek hayatlarında kullanacaklarını ifade etmişlerdir. Özyürek'in (2010) yaptığı çalışmada da, bireyi tanıma tekniklerini uyguladığını ifade eden öğrenci yüzdesi 72'dir ve bu çalışmada öğrencilerin en çok yaptığı uygulama bireyi tanıma teknikleriyle ilgili uygulamalar olmuştur. Bu çalışma ilkökulda yapıldığı için adayların ilkökulda kullanılan teknikleri uyguladıkları görülmektedir. Ayrıca, Özyürek (2010), psikolojik danışmanların ölçme araçlarının uygun biçimde uygulanmasından, puanlanmasından, yorumlanmasından ve değerlendirmede kullanılmasından sorumlu olduklarını belirtmektedir. Bu kapsamda adayların ölçme araçlarını uygulama deneyiminin mesleki anlamda yararlı olduğu söylenebilir.

Danışmanlık tedbir kararı alınan çocukla ilgili hizmetler teması altında birleştirilen görüşlere göre adaylar, danışman rehber öğretmenin, adli suça karışmış çocuklara yapılması gerekenlerle ilgili bilgi verdiğini, danışmanlık tedbiri konusunu yeni öğrendiklerini ve danışmanlık tedbiri uygulanan çocuklarla ilgili daha fazla tecrübeye ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık programlarında bu konu ile doğrudan ilgili bir dersin olmaması nedeniyle öğrencilerin kurum deneyimi dersinde konu

hakkında bilgi edinmeleri, ileride mesleki yaşamlarında karşılaştıkları durumlara hazır olmaları açısından önemli ve yararlı bulunmuştur.

Rehber öğretmen adayları, rehberlik ve araştırma merkezi ile işbirliği teması altında, RAM'a gittiklerini, RAM'ın bölümlerini ve çalışma koşullarını incelediklerini, RAM'da kullanılan testleri öğrendiklerini ve bu deneyimin RAM'da çalışma konusunda kararlarını etkilediğini ifade etmişlerdir. Rehber öğretmenlerin, rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi, rehberlik programları, özel eğitime muhtaç öğrenciler vb. konularda sürekli RAM ile işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. Bu açıdan bu deneyimin adaylara, ileriki mesleki yaşamlarında RAM ile işbirliğini sağlama ve sürdürmede dolayısı ile okulda etkin rehberlik hizmetlerini yürütmede katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının okulların dışında RAM'larda çalışma imkanı olması nedeniyle adayların gelecekte çalışma alanlarını belirlemelerine ve kendilerine uygun bir çalışma alanı seçmelerine yardımcı olması bakımından bu deneyim önemli görülmektedir.

Adaylar, MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin (2017) 34. Maddesinde belirtilen rehberlik öğretmenin görevleri arasında sayılan sınıf rehberlik planlarının hazırlanması, uygulanması, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve psikolojik danışma konularındaki deneyimlerine ilişkin görüş ifade etmemişlerdir. Kurum deneyimi dersi ikinci yarıyıl yapıldığından, okul rehber öğretmenin eğitim-öğretim yılı başında sınıf öğretmenleriyle işbirliğini kurmuş olması ve rehberlik hizmetlerini tanıtıcı çalışmaları yapmış olması nedeniyle adayların kurum deneyimi dersinde bu konularda deneyim yaşamadıkları düşünülmektedir. Ayrıca, araştırma bulgularına göre psikolojik danışman adaylarının, kurum deneyimi kapsamında bireysel ya da grupta psikolojik danışma yapmadıkları, psikolojik danışma ile ilgili bir deneyim geçirmediği de görülmektedir. Bunun sebebi, araştırmanın ilkökulda yapılmış olması olabilir. ASCA'ya (2017) göre, Amerika'da okul danışmanları okullarda terapi veya uzun süreli danışmanlık hizmeti vermemektedir. Meydan'a (2014) göre de, "Kurum Deneyimi" dersi dâhilinde psikolojik danışma uygulaması yapılması da esasen pek beklenmemektedir. Söz konusu ders, sadece ilgili kurumlara aşinalık kazandırmayı ve daha çok rehberlik ile ilgili gözlemlerde bulunmayı hedeflemektedir. Özyürek (2009), Türkiye'de en kısa zamanda okullarda yapılan PDR uygulamalarına ilişkin ulusal standartların belirlenmesine yönelik akademik çalışmaların başlatılması önermektedir. Ayrıca, adayların araştırma yapma deneyimi kazanmadıkları da görülmektedir. Özyürek'e (2007)

göre, uygulamalarda araştırma ve değerlendirme yapılmasına daha çok önem verilebilir. Okul psikolojik danışmanlarının okullarda sağlamış oldukları hizmetin önemini topluma ve okul yöneticilerine kanıtlamak için program değerlendirme çalışmaları yapmaları yararlı olabilir.

Adaylara göre kurum deneyimi dersi, velilerle ilişkiler, özel eğitim, sınav kaygısı, psikolojik testler, ilkokul öğrencileriyle çalışma, klinik ve özel vakalarla çalışma alanlarında katkı sağlamaktadır. Bu sonuç Özyürek'in (2010), kurum deneyimi gibi uygulama yapmaya dayalı olan dersler sayesinde, lisans öğrencilerinin okul psikolojik danışmanlığı ile ilgili beceriler kazanması beklentisinin karşılandığını göstermektedir. Fırıncı Kodaz ve Vural Batık'ın (2018) yaptığı bir araştırmanın sonucunda da, psikolojik danışman adaylarının kurum deneyimi sonrasında okul psikolojik danışmanı öz yeterlik algılarının anlamlı düzeyde arttığı belirlenmiştir. Koçyiğit-Özyiğit ve İşleyen (2016) de, kurum deneyimi dersini uygulama dersleri arasında saymış ve tüm uygulama derslerinin, psikolojik danışman adaylarının mesleki bilgi ve becerisinin gelişmesinde önemli bir rolü bulunduğunu ifade etmişlerdir. Kale'ye (2011) göre de, öğretmenlik uygulaması sayesinde öğretmen adayları, kendi buldukları seviyeyi görme, belirlenen hatalarını düzeltme, zayıf olduğu noktaları geliştirme imkânı elde etmektedir.

Rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının kurum deneyimi dersinde günlük yazmalarının yararları olarak, deneyimlerini yansıtıcı olarak düşünmelerine yardımcı olması, adayların teorik olarak öğrendikleri konuların uygulamada karşılığının olduğunu fark etmelerini sağlaması, adayları araştırmaya sevk etmesi, sorumluluk duygusu kazandırması ve yazma becerilerinin gelişimine katkı sağlaması olarak belirlenmiştir. Günlük yazmanın adayların deneyimlerini yansıtıcı olarak düşünmelerini sağlaması, Easton (2008) ve Akkoyunlu vd.'ne göre tam olarak beklenen bir durumdur. Beklentinin nedeni, Easton'un (2008) günlüğü yazma işinde bir düşünme süreci olarak tanımlaması ve Akkoyunlu vd.'nin (2016), yansıtıcı günlüklerin öğrenmedeki gelişimi izleme ve kaydetme yoluyla öğrencinin kendi gelişimini görmesine yardım ettiği gibi düşünme becerilerini geliştirmeyi ve sürece aktif katılımı da sağlayacağı yönündeki görüşleridir. Uygulama derslerinin gelecekteki mesleki uygulamalara yol göstermesi için; adayın derste yaptığı etkinliklerin yanı sıra, etkinliklerin yeterli, yetersiz vb. kısımları üzerine yansıtma yapması gerektiği (Koç ve Yıldız, 2012) dikkate alındığında günlüklerin bu yansıtmayı yapmada elverişli bir araç olduğu söylenebilir. Nitekim, günlük yazma, yansıtma için en yaygın kullanılan araçlardan birisi olmanın (Abednia vd., 2013) yanı sıra uygulama derslerinde de

yaygın bir araç olarak kullanılmaktadır (Bruno ve Dell'Aversana, 2017; Lee, 2004). Bu yönüyle kurum deneyimi dersini alan psikolojik danışman adaylarının ders sürecinde günlük yazmalarının, meslekleriyle ilgili iç görü kazanmalarına, mesleki gelişimlerine katkı sağladığı söylenebilir. Ayrıca günlüklerin, adaylara pratik sorunları daha sistematik, dikkatli ve ısrarlı bir şekilde görmelerine yardımcı olabileceği de (Ekiz, 2006) ifade edilebilir.

Günlükler, Easton (2008) tarafından önerilen günlük yazım formunda belirlenen tanımlama, analiz, yeni bilgi ve gelecek olaylar başlıklarına göre yazdırılmıştır. Adaylardan bazıları, günlüklerin özellikle yeni bilgi başlığı altındaki, “Çıkarım yaptığın ya da bildiğin şeyleri çürüten noktaları belirle. Hangi teori ya da araştırmalar bu konuyla ilgili? Bu deneyimden neler çıkardın?” sorularını cevaplamak için araştırma yapmak, üzerinde çalıştıkları konunun teorik yönlerini tekrar incelemek zorunda kalmışlardır. Bu yönüyle günlük yazmanın, özellikle günlüğü yapılandırılmış olarak yazmanın adayları araştırma yapmaya yönlendirdiği söylenebilir. Bu kapsamda, günlük yazmak için araştırma yapmanın ve aynı zamanda öğrencilerin teorik olarak öğrendikleri hususların uygulamada karşılığının olduğunu fark etmelerine de yardımcı olduğu anlaşılmıştır.

Rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının kurum deneyimi dersinde günlük yazmalarının sorumluluk duygusu kazanmalarına ve yazma becerilerinin gelişimine katkı sağlaması, günlük yazdırmanın beklenen faydalarından değildir. Adayların yazdıklarından, bazılarının, düzenli olarak her hafta uygulamadan sonra günlük yazmak durumunda olmaktan rahatsız olduğu ancak kendisini yazmak zorunda hissedip günlüğü yazdığı, sonuçta da bir başarı duygusu yaşadığı, bundan da mutlu olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye’de öğrenci seçmeye yönelik sınavların çoktan seçmeli sorularla yapılması nedeniyle öğrenciler kendilerini bu sınavlara hazırlamakta, öğretmenler de çoğu kez çoktan seçmeli sınavlar yapmaktadır. Bu nedenle öğrenciler yeterince yazma deneyimi yaşamadığı için öğrencilerin yazma becerileri çoğu kez gelişmemektedir. Günlük yazmak, kimi öğrenciler için bir meydan okuma olmuş, yazma deneyimi sonucunda kendilerini yazma konusunda geliştirmiş ve başarılı hissetmişlerdir.

Adayların günlük yazmada yaşadığı sorunlar; özellikle mesleki ve eğitsel rehberlik ya da bireyi tanıma uygulamalarında sürekli benzer etkinlikleri yaptıklarında olmak üzere günlüğün yapılandırılmış formatta yazılması ve

günlük yazmayı unuttuklarında ya da ertelediklerinde, deneyimlerine ilişkin ayrıntıları tam olarak hatırlayamamaları olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgu, Ünal ve Sürücü (2018) tarafından tespit edilen, günlüğü yapılandırılmış olarak yazmanın kimi öğrenciler için yazmayı zorlaştırdığı bulgusu ile uyumludur. Ünal ve Sürücü (2018), bu durumun nedenini, adayların yazı yazmaktan hoşlanmamasına ya da günlüğü yapılandırılmış başlıklara göre nasıl yazacaklarını bilememelerine bağlamışlardır. Bu araştırmada elde edilen sonuçları da aynı gerekçelere bağlamak mümkündür. Buna ilave olarak, günlükleri yapılandırılmış olarak yazmakta zorluk çeken öğrencilerin, deneyimlerini yansıtmak için çaba harcamak istemeyenler ya da günlük yazmanın yararlarında bahsedildiği gibi günlük yazabilmek için araştırma yapmayanlar olması da söz konusu olabilir.

Rehber öğretmen (psikolojik danışman) eğitimcisi için kurum deneyimi dersinde günlük yazdırmak, günlükler yoluyla öğrencilerin uygulamada neler yaptıklarını, stajda yaşadıkları sorunları, gelişmelerini izleme imkânı bulması ve bu imkânın, eğitimcinin adaylarla tartışmasını ve dönüt vermesini kolaylaştırması yönüyle değerli bulunmuştur. Rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının, kurum deneyimi dersi kapsamında gittikleri çeşitli kurumlardaki deneyimlerini ders sürecinde paylaşması ve haftalık yaptıkları faaliyetleri raporlaştırarak ders öğretim elemanından geri bildirim alması gerekir (Deniz, 2015). Özyürek'e (2009) göre de, adayların, okul rehber öğretmenlik (psikolojik danışman) görevlerinde yetkin hale gelmesi için geribildirim önemli bir konudur. Rehber öğretmen (psikolojik danışman) eğitimcisi, literatüre uyum şeklinde günlük yazmanın adaylara dönüt vermeyi kolaylaştırmasını önemli görmektedir. Rehber öğretmen (psikolojik danışman) adayları için de uygulama deneyimleri hakkında dönüt almak gelişimleri açısından önemli görülmektedir (Ünal ve Sürücü, 2018). Eğitimcinin değerli bulduğu hususlar, Ünal ve Sürücü'nün (2018) yaptıkları çalışmadaki üniversitedeki danışman öğretim üyesinin dönütlerinin öğrencileri hem günlüğü daha dikkatli yazmaya hem de uygulamalarını yansıtmaya yönlendirdiğine yönelik tespitleri ile de benzerlik göstermektedir. Ünal ve Sürücü'nün (2018) araştırması ile eğitimcinin değerli bulduğu bir başka benzer husus, öğrencilere uygulamaları hakkında her hafta dönüt vermenin gerekli ve yararlı olduğudur. Ünal ve Sürücü'nün (2018) yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre, psikolojik danışman adayları kurum deneyimi dersi için üniversitedeki danışman öğretim üyesinden herhangi bir beklenti içinde değillerdir. Adayların bütün danışmanlık beklentileri, uygulama

okulundaki danışman öğretmene yoğunlaşmıştır. Adaylara, kurum deneyimi dersinde uygulama sonrası hemen günlük yazdırmak ve danışman öğretim üyesi tarafından kısa zamanda dönüt verilmesi, aday ve danışman öğretim üyesi arasındaki iletişimi artırarak dersin daha etkili olmasına katkı sağlayabilir.

Kırksekiz vd.'ne (2015) göre de, öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı arasındaki iletişimin sürekli ve kesintisiz olması gereklidir. Öğretim elemanının, öğretmen adayları etkinliklerini yürütürken her etkinlik için öğretmen adayına belirli bir zaman ayırması, öğretmen adayını aktif kılacak etkinlikler düzenlenmesi ve tüm etkinliklerin tüm paydaşlar tarafından paylaşılması sürecin yürütülmesini kolaylaştıracaktır. Bu nedenle yazılan günlüklerin uygulama öğretmeni ile de paylaşılması, uygulama sürecinin geliştirilmesine katkısı söz konusu olabilir.

Türkiye'de Rehber öğretmen (psikolojik danışman) eğitiminde staj ve uygulama derslerinin yetersizliği, birçok araştırmada ortaya çıkmıştır (Yerin-Güneri, Büyükgöze-Kavas ve Koydemir, 2007; Özyürek, 2010; Karataş ve Şahin Baltacı, 2013; Tuzgöl-Dost ve Keklik, 2012; Korkut Owen, Acar, Haskan Avcı ve Kızıldağ, 2015). Bu araştırmada ise rehber öğretmen (psikolojik danışman) adaylarının, kurum deneyimi dersinde günlük yazmalarının, günlükleri yapılandırılmış olarak yazmak kimi kez güçlüklerle neden olsa da adayların deneyimlerini yansıtıcı olarak düşünmelerine yardımcı olduğu, adayları araştırmaya sevk ettiği, günlüklerin bu yansıtmayı yapmada elverişli bir araç olabileceği ortaya konulmuştur. Bu yönüyle günlük yazdırmanın, kurum deneyimi dersinin etkililiğinin artırılmasına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmacılar, günlük yazmanın, özellikle de günlükleri yapılandırılmış olarak yazmanın adayları daha fazla düşünmeye, araştırmaya yönlendirdiği tespitini yaptıkları için bundan sonra kurum deneyimi dersinde eğitici olarak görevlendirilmeleri durumunda aynı uygulamayı yapma kararı almışlardır. Araştırmacıları uygulamada yönlendirecek iki ayrı bulgu da, bu araştırmada elde edilen, günlük yazma uygulamasının hemen uygulama sonrası yapılmasının uygulamanın başarısını artırdığı ve Ünal ve Sürücü (2018) tarafından elde edilen, üniversitedeki danışman öğretim üyesinin dönütlerinin öğrencileri hem günlüğü daha dikkatli yazmaya hem de uygulamalarını yansıtmaya yönlendirdiği bulgularıdır. Bu kapsamda, araştırmacılar sonraki uygulamalarında, adayların yazdıkları günlükleri uygulama yaptıkları aynı hafta içinde göndermeleri konusunda daha katı davranmayı, uygulama sonrası hemen dönüt vermeyi ve

adaylardan günlüklerini okul danışmanına da göndermelerini istemeyi planlamaktadırlar.

Bu çalışmanın sonuçları, bir üniversitenin psikolojik danışman adaylarının yazdıkları günlükler ve dönem sonunda yazdıkları raporlarla sınırlıdır. Bir başka sınırlılık da araştırmaya konu kurum deneyimi uygulamalarının sadece ilkokulda yapılmasıdır. Bu nedenle, uygulamada adaylar bireyi tanıma teknikleri, grup rehberliği ve seminer çalışmalarına ağırlık vermiş, bireysel rehberlik, bireysel psikolojik danışma ve müşavirlik gibi uygulamalara katılamamışlardır. Farklı gruplarla ve benzer ya da farklı yöntemlerle çalışmalar yapılması, günlük yazdırma uygulamasının olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya konulmasında yararlı olabilir. Özellikle, günlüğün yapılandırılmış olarak yazdırılması ile yapılandırılmamış olarak yazdırılması arasındaki fark ve günlük yazma, dönüt verme sürecine okuldaki danışmaların da katılmasının süreci nasıl etkilediğine yönelik araştırmaların, eylem araştırmalarının yapılması önerilebilir.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Abdullah Sürücü. Dr.Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, lisans (Gazi Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışma), yüksek lisans (Selçuk Üniversitesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler), doktora (Selçuk Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık), ilgi alanları (psikolojik danışma ve rehberlik, okul danışmanlığı)
Faculty member, Necmettin Erbakan University, Ahmet Keleşoğlu Education Faculty, Department of Educational Sciences, BSc (Gazi University, Guidance and Psychological Counseling), MA (Selçuk University, Psychological Services in Education), PhD (Selçuk University Guidance and Psychological Counseling), interest areas (psychological counseling and guidance, school counseling)

Ali Ünal. Doç.Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, lisans (Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi), yüksek lisans (Ankara Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi), doktora (Selçuk Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi), ilgi alanları (Eğitim denetimi, öğrenen okul, göreceli yaş etkisi)
Assoc.Prof.Dr., Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Education Faculty, Department of Educational Sciences, BSc (Hacettepe University, Education Management, Supervision, Planning and Economics), MA (Ankara University, Education Management, Supervision, Planning and Economics), PhD (Selçuk University, Education Management, Supervision, Planning and Economics), interest areas (Education supervision, learning schools, relative age effect)

Atila Yıldırım. Doç.Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, lisans (Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretimi), yüksek lisans (Ankara Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi), doktora (Ankara Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi), ilgi alanları (Örgütsel davranış yönetimi, liderlik, insan kaynakları yönetimi, eğitim planlaması ve ekonomisi)
Assoc.Prof.Dr., Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Education Faculty Department of Educational Sciences, BSc (Gazi University Education Programs and Teaching), MA (Ankara University Education Management, Supervision, Planning and Economics), PhD (Ankara University Education Management, Supervision, Planning and Economics), interest areas (organizational behavior management, leadership, human resources management, education planning and economy)

Yazar Katkıları / Author Contributions

AS; Fikir ve tasarım, veri toplama ve analizi, bulguların yorumlanması, makalenin raporlaştırılması

Ideaanddesign, data collectionandanalysis, interpretation of findings, reporting of thearticle

AÜ; Fikir ve tasarım, verilerin analizi, bulguların yorumlanması, makalenin raporlaştırılması

Ideaanddesign, data analysis, interpretation of findings, reporting of thearticle

AY; Fikir ve tasarım, verilerin analizi, bulguların yorumlanması, makalenin raporlaştırılması

Ideaanddesign, data analysis, interpretation of findings, reporting of thearticle

Çıkar Çatışması/ Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı beyan edilmiştir.

It has been declared by the authors that there is no conflict of interest.

Fonlama / Funding

Bu çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi BAP Koordinatörlüğü tarafından 171210008 numaralı araştırma projesi olarak desteklenmiştir.

This study was supported by Necmettin Erbakan University BAP Coordinatorship as a research project numbered 171210008.

Etik Bildirim / Ethical Standards

Bu çalışma için bir etik kurul onayına gerek duyulmamıştır, ancak araştırma Helsinki Deklerasyonu çerçevesince gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar gönüllü olarak çalışmaya dâhil edilmiş ve bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

No approval of an ethics committee was required for this study, but there search was conducted within the framework of the Helsinki Declaration. Participants were voluntarily involved and informed consent was obtained.

ORCID

Abdullah Sürücü <https://orcid.org/0000-0002-1689-4366>

Ali Ünal <https://orcid.org/0000-0003-2967-2444>

Atila Yıldırım <https://orcid.org/0000-0003-0904-4336>

NOT

Bu alışma, 11-14 Mayıs 2017 tarihinde Pamukkale Üniversitesi/Denizli'de dzenlenen IVth International Eurasian Educational Research Congress'inde szl bildiri olarak sunulmuştur.

This study was presented as an oral presentation at the IVth International Eurasian Educational Research Congress held in Pamukkale University / Denizli on 11-14 May 2017.

KAYNAKÇA

- Abednia, A., Hovassapian, A., Teimournezhad, S. ve Ghanbari, N. (2013). Reflective journal writing: Exploring in-service EFL teachers' perceptions. *System*, 41(3), 503-514.
- Akkoyunlu, B., Telli, E., Menzi Çetin, N. ve Dağhan, G. (2016). Öğretmen eğitiminde yansıtıcı günlüklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*. 7(4), 312-330. doi: 10.17569/tojqi.60515
- American School Counselor Association (ASCA). (2017). *The essential role of elementary school counselors*. <https://www.schoolcounselor.org/asca/media/asca/Careers-Roles/WhyElem.pdf> adresinden erişildi.
- Bruno, A. ve Dell'Aversana, G. (2017). Reflective practice for psychology students: the use of reflective journal feedback in higher education. *Psychology Learning & Teaching*, 16(2), 248-260. doi: 10.1177/1475725716686288
- Craig, C. J., Zou, Y. ve Curtis, G. (2016). Preservice teachers' reflective journaling: A way to know culture. J. Chi-Kin Lee ve C. Day (Eds.), *Professional learning and development in schools and higher education: Western and Chinese perspectives*. Switzerland: Springer International Publishing.
- Deniz, M. E. (2015). Kurumlarda uygulamalar: Yıldız Teknik Üniversitesi örneği. R. Özyürek (Ed.), *Psikolojik danışman eğitiminde uygulamalı derslerin yürütülmesi sempozyumu* içinde (s. 57-65). İstanbul Aydın Üniversitesi ve Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.
- Derince, M. Z. ve Özgen, B. (2015). Eylem araştırması. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Eds.). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doğan, S. (2000). Psikolojik danışman eğitiminde akreditasyonun gereği ve bir model önerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(14), 31-38.
- Doyran, F. (2013). *Reflective journal writing on the way to becoming teachers*. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 8(1), 160-168.
- Easton, L. B. (2008). *Powerful designs for professional learning* (2nd Ed.). USA: National Staff council.
- Ekiz, D. (2006). Kendini ve başkalarını izleme: Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı günlükleri. *İlköğretim Online*, 5(1), 45-57.
- Eroğlu, Y. (2016). Eğitsel-(Akademik) psikolojik danışma ve rehberlik. C. Şahin (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 99-130). Ankara: Pegem Akademi.
- Fıncı Kodaz, A. ve Vural Batık, B. (2018). Kurum deneyiminin psikolojik danışman adaylarının okul psikolojik danışmanı öz yeterlik algılarına etkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 902-929. doi: 10.26466/opus.425811
- Gil-Garcia, A. ve Cintron, Z. (2002). *The reflective journal as a learning and professional development tool for teachers and administrators*, <http://www.eric.ed.gov> adresinden erişildi.
- Güloğlu, B. (2015). Psikolojik danışman eğitiminde günlük kullanımı. 13. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı* içinde (s. 264-266). Mersin: Mersin Üniversitesi ve Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.

- Johnson, A. P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı*. (Y. Uzuner ve M. Özten Anay, çev. eds.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kale, M. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar, 9(2), 255-280.
- Karataş, Z. ve Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 427-460.
- Kepçeoğlu, M. (2010). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Alkım Kitabevi.
- Kırksekiz, A., Uysal, M., İşbulan, O., Akgün, Ö. E., Kıyıcı, M. ve Horzum, M. B. (2015). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine eleştirel bir bakış: problemler, beklentiler ve çözüm önerileri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 433-451.
- Koç, C. ve Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik uygulamasının yansıtıcıları: Günlükler. *Eğitim ve Bilim*, 37(134), 223-236.
- Koçyiğit-Özyiğit, M. ve İşleyen, F. (2016). Psikolojik danışmada süpervizör eğitimi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16(4), 1813-1831.
- Korkut Owen, F., Owen, D. W. ve Kararımak, Ö. (2013). *Okul psikolojik danışmanları için el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkut Owen, F., Acar, T., Haskan Avcı, Ö. ve Kızıldağ, S. (2015). Psikolojik danışma ve rehberlik programlarının mezunlar tarafından değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 354-372.
- Kuzgun, Y. (2016). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lee, I. (2004). Using dialogue journals as a multi-purpose tool for pre-service teacher preparation: How effective is it? *Teacher Education Quarterly*. 31(3), 73-97.
- Lee, H. J. (2005). Understanding and assessing preservice teachers' reflective thinking. *Teaching and Teacher Education*, 21, 699-715. doi:10.1016/j.tate.2005.05.007
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (S. Turan, çev. ed.). Ankara: Nobel.
- Meydan, B. (2014). Psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması: Karşılaştırmalı bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*. 29(3), 110-123.
- Meydan, B. (2015). Psikolojik danışman adaylarının içerik yansıtma ve duygu yansıtma becerilerine ilişkin yeterli düzeylerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*. 30(4), 1-15.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Rehberlik hizmetleri yönetmeliği*. Resmî Gazete, Sayı: 30236.
- Öğretmen Strateji Belgesi. (2017). Erişim: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/26174415_Strateji_Belgesi_RG-Ylan-_26.07.2017.pdf
- Özyürek, R. (2007). Psikolojik danışman eğitiminin ve okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin niteliğini yükseltmeye yönelik öneriler. R. Özyürek, F. Korkut-

- Owen ve D. Owen (Eds.), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik. Meslekleşme sürecindeki ilerlemeler, Cilt 1* içinde (s. 123-137). Ankara: Nobel.
- Özyürek, R. (2009). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik uygulamaları ve öğrencilere sağlanan süpervizyon Olanakları: Ulusal bir tarama çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 54-63.
- Özyürek, R. (2010). Psikolojik danışma ve rehberlik lisans programı öğrencilerinin yaptıkları okul psikolojik danışmanlığıyla ilgili uygulamaların saptaması. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 160-174.
- Özyürek, R. (2015). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik uygulamaları için bir kılavuz. R. Özyürek (Ed.), *Psikolojik danışman eğitiminde uygulamalı derslerin yürütülmesi sempozyumu* içinde (s. 44-56). İstanbul Aydın Üniversitesi ve Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.
- Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 132-139.
- O'Connell, T. ve Dymont, J. (2011). Health and physical education pre-service teacher perceptions of journals as a reflective tool in experience-based learning. *European Physical Education Review*, 17(2), 135-151. <http://dx.doi.org/10.1177/1356336X11413181>
- Şahin, M. ve Sarı, S. V. (2016). Özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik. C. Şahin (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 333-358). Ankara: Pegem Akademi.
- Tuzgöl-Dost, M. ve Keklik, İ. (2012). Alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 389-407.
- Ültanır, E. (2005). Türkiye'de psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) mesleği ve psikolojik danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 102-111.
- Ünal, A. ve Sürücü, A. (2018, October-November). *Kurum deneyimi dersinin psikolojik danışman adaylarının mesleki gelişimine katkısı: Bir eylem araştırması [The contribution of the institutional experience course to the professional development of the psychological counseling candidates: An action study]*. Paper presented at IV. International Academic Research Congress, Antalya, Turkey. Retrieved from <http://congress.inescongress.com/2018/INES-2018-FULLTEXT.pdf>.
- Yerin Güneri, O., Büyükgöze Kavas, A. ve Koydemir, S. (2007). Okul psikolojik danışmanlarının profesyonel gelişimi: Acemilikten olgunlaşmaya giden zorlu yol. R. Özyürek, F. Korkut Owen ve D. W. Owen (Eds.), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik, meslekleşme sürecinde ilerlemeler, Cilt 1* içinde (s.139-160). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction: The teaching profession requires training processes where theoretical information is acquired and practices are performed. The prospective school counselors (psychological counselor) generally perform this practice via "learning by doing" and "learning by experience" methods, exchanging views with practice instructor, practice lecturer, and fellow practitioners, and using their previous experience and lessons learned (Paker, 2008).

In practice-based courses, the prospective school counselors (psychological counselor) are required to interpret their experience, draw conclusions and use them when necessary; in other words, think about their experience reflectively. The reflective journal provides students with the opportunities of self-evaluation, collaborative criticism, self-thinking, and goal setting.

Psychological Counseling and Guidance undergraduate programs in Turkey have two courses -namely, observation in schools and institution experience- where the prospective school counselors (psychological counselor) can perform practices in their field. In the institution experience course, the prospective school counselors share their experiences in their relevant institutions, prepare weekly reports on their activities, and receive feedback from the instructor of the course (Deniz, 2015). Ültanır (2005) deems such practice courses as important in that the prospective school counselors can see tangible practices.

Güloğlu (2015) concluded in a study that journals can be used as a tool, which helps the students find themselves in psychological counselling training. Determining whether journal-keeping is efficient in the institution experience course can show the practitioners for effectively lecturing the institution experience course in psychological counselling training.

The purpose of the research was specified as reviewing the contribution of journal-keeping in institution experience course to the professional development of prospective school counselors (psychological counselor). For this purpose, the fields which the institution experience course contributes to the professional development of prospective school counselors, the benefits of keeping a journal in institution experience course, and problems in keeping journals were reviewed.

Method: In the study, the action research design, one of the qualitative research methods, was adopted. The study was conducted with 12 prospective school counselors who were attending the course of institutional experience. The prospective, for each lesson experience wrote journals each week for a period of 14 weeks according to journal writing form under the headings of "Identification, Analysis, New Knowledge, Future Events" determined by the daily writing form recommended by

Easton (2008), and handed them to the advisor. In addition to that, feedback about the notes taken was provided the prospectives by their advisors during interviews. At the end of the course, the prospectives were also asked to write a report about their experiences with journal writing, the contribution of the course to their professional development and the problems faced in practice. The journals and assessment reports written by the prospectives were subjected to the content analysis within the scope of document examination/review.

Results: Findings on the fields on which the institution experience course contributes to the professional development of prospective school counselors: Themes were created with a descriptive analysis of data considering the duties of the school counselors. Accordingly, the following themes were created: planning and programming activities, group counselling activities, keeping records, information on boards, duties regarding students in need of special education, educational counseling, family counseling, implementation of measuring tools, services for children subject to precautionary counseling decision, cooperation with guidance and research center. It was seen that the institution experience course contributed to the professional development of prospective school counselors in the issues mentioned as part of these themes.

Findings on the benefits of keeping a journal in institution experience course and problems in keeping journals: In the institution experience course, journal-keeping of prospective school counselors (psychological counselors) contributed to the thinking of their experiences as reflective, realizing that the subjects they theoretically learned may be practically applied, conducting research, gaining a sense of responsibility and developing their writing skills. The general problem in journal-keeping is related to writing it in a structured form. Findings on the value of journal-keeping for the instructor of school counselor: From the viewpoint of the instructor of school counselor, having the students keep journals in institution experience course is useful for following what they did during the practice and seeing their problems and development. In order to enhance the benefits of journal-keeping, the instructor should request that the journal is kept right after the practice. Having the practice adviser at school keep a journal may also be useful for following problems, ensuring cooperation and taking precautions.

Discussion & Conclusion: According to the Journals kept by the prospective school counselors (psychological counselor), it was found out that the institution experience course makes contributions in the fields of planning and programming activities, group counselling activities, keeping records, information on boards, duties regarding students in need of special education, educational counseling, family counseling, implementation of measuring tools, services for children subject to precautionary counseling decision, cooperation with guidance and research center.

Journals kept by prospective school counselors for the course gives them professional insight and professional development. It is seen that this result is in parallel to Easton's (2008) opinion that journals are a thinking process in writing and Akkoyunlu et al.'s (2016) opinion that reflective journals help the person to see their own development as well as improving their thinking skills and ensuring active participation in the process.

According to the prospective school counselors (psychological counselor), the institution experience course makes contributions in the fields of relations with parents, special education, exam anxiety, psychological tests, working with primary school students, and working with the clinic and special cases. This result was deemed appropriate with Ekiz's (2006) opinion that reflective journals can help prospective school counselors for seeing their practical problems in a more practical, careful and emphatic way.

In consequence, this research showed that the institution experience course contributed to professional development and development of various skills of prospective school counselors (psychological counselor), and keeping journals that reflect the students' lives for the course could considerably support this contribution.

Writing their journal-keepings in the application day and sending their journals to the school counselors of prospective school counselors (psychological counselors) may increase the success of the application.